

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ad Spiritum Sanctum; vis generativa solum ad A
Filliam, & vis creativa solum ad creaturas: Ergo
veritas spiritalis non potest perfecte cognosci,
nisi Spiritus Sanctus cognoscatur.

Confirmatur: Sicut enim non potest intelli-
gi, quod Deus alicui det virtutem ad aliquem ef-
fectum, nisi cognoscat talem effectum ad quem
datur; nec quod infundat Angelo speciem re-
presentativam leonis, nisi cognoscat leonem:
ita etiam repugnare videtur, quod Pater gene-
rando Filium, virtutem spiritalis, sive produ-
ctivam Spiritus Sancti, illi communicet; & ipsam
virtutem Spiritus Sancti, ad quem producendum da-
tur, non cognoscat.

Respondent Vazquez & Alarcon, ubi supra, B
hanc rationem solum probare, Verbum, ut Spi-
ritum, ex cognitione Spiritus Sancti procedere,
non autem Verbum sub ratione Filii forma-
ri. Distinguant enim in processione Filii duos
conceptus inadaequatos; unum quo processio il-
la attingit Filium in ratione Filii formaliter; & ad
hanc terminationem inadaequatam dicunt non
requiri per se cognitionem virtutis spiritalis, aut
relationis spiritalis, nec proinde Spiritus San-
cti; alium quo procedit ut spirator, & ad istum
virtutis spiritalis, & relationis spiritalis, ipsius-
que Spiritus Sancti cognitionem per se requiri
solerent.

Sed contra hanc doctrinam & responsionem C
videtur definitio Florentini in litteris
hanc unionis, ubi sic dicitur: Et quoniam omnia
que Patris sunt ipse Pater unigenito Filio suo gigen-
tis dedit, prater se Patrem, hoc ipsum quod Spiritus
Sanctus procedit ex Filio, ipse Filius a Patre aterna-
liter habet, a quo aeternaliter etiam genitus est. Qui-
bus verbis Concilium declarat, quod Pater gi-
gendo dedit omnia Filio, & consequenter, hoc
quod est Spiritum Sanctum procedere ab eo:
Ergo hoc quod est Filium esse spiratorem Pater
gigendo communicat Filio; ac proinde in eo fi-
gno quo concipitur Verbum generare ut Filium
illud in ratione etiam spiratoris producit & cog-
noscit, cum cognoscendo producat; & per con-
sequens Verbum, etiam sub ratione Filii confi-
deratum, ex Spiritus Sancti cognitione procedit.

Confirmatur & magis illustratur hac ratio. Il-
le inadaequatus & posterior conceptus, quo di-
citur procedere Filius ut Spirator, pertinet ad
generationem & natiuitatem Filii: Ergo impli-
cat Filium ut perfectè & completè genitum cog-
noscat a Patre, nisi etiam ut Spirator cognoscat
ab illo. Consequentia patet, Antecedens pro-
bat. Ut enim ex Florentino jam vidimus, Fi-
lius per generationem accipit a Patre esse Spi-
ratorem: Ergo cum nondum intelligitur ab illo
spirationem activam accipere, nondum intelli-
gitur perfectè genitus, nec generatio perfectè
completa; quia pro alio posteriori, etiam gi-
gendo, Pater dat Filio Spiratorem esse.

§. VII.

Solvuntur Objectiones.

Obiicit primò: Cognitio intuitiva termina-
tur ad objectum ut existens: Sed in illo pri-
mo, in quo Verbum a Patre procedit, Spiritus
Sanctus non existit, cum nondum intelligatur
productus, ejusque productio Verbi generati-
onem supponat: Ergo Verbum ex cognitione
intuitiva Spiritus Sancti non procedit.

Respondet concessa Majori, negando Mi-
norem: nam productio Verbi, Spiritus Sancti
processionem & existentiam prioritate solum o-
tiginis antecedit: prioritas autem originis, cum
non sit prioritas in quo, sed a quo, non impedit
extremorum coexistentiam, nec per consequens
rationem notitiæ intuitivæ. Patet hoc in intel-
lectione creata: licet enim intellectio creata, ut
habet rationem dictæ onis, verbum mentis prio-
ritate naturæ & causalitatis antecedit; quia ta-
men simul in eodem instanti temporis existit
cum illo, rationem cognitionis intuitivæ obti-
net. Item si potentia visiva esset efficax ad faci-
endum suum objectum, etsi pro priora quo
non intelligeretur objectum existens ante visio-
nem; quia tamen poneretur in eorum instanti
in quo fieret ipsa visio, tanquam terminus ejus,
illa tunc esset notitia intuitiva quia ad rem ut ex-
istentem terminaretur.

40.
Quod potest confirmari, ex eo quod ad no-
ritiam intuitivam non magis requiritur simultas
cum objecto cognito, quam ad rationem simul-
tas cum termino: At non obstante prioritate ori-
ginis quæ in divinis reperitur, datur relatio Pa-
tris ad Filium, & Patris ac Filii ad Spiritum San-
ctum: Ergo non obstante hac prioritate, poterit
etiam dari in Patre, generante Verbum, cog-
nitio intuitiva Filii & Spiritus Sancti; & per con-
sequens Verbum poterit non solum ex sui ipsius,
sed etiam ex Spiritus Sancti notitia intuitiva
procedere, etsi verbi productio prioritate ori-
ginis Spiritus Sancti processionem antecedit.

Huic doctrinæ & responsioni favet Augusti-
nus 15. de Trinitate cap. 76. ubi sic ait: In illa
summa Trinitate qua Deus est intervalla temporum
nulla sunt, per qua possit ostendi, aut saltem requiri,
utrum prius de Patre natus sit Filius, & postea de am-
bobus processerit Spiritus Sanctus. . . . Nunquid er-
go possumus querere, utrum jam processerit de Patre
Spiritus Sanctus, quando natus est Filius, an nondum
processerat, & illo nato de utroque processit, ubi nul-
la sunt tempora: sicut potuimus querere ubi inveni-
mus tempora, voluntatem prius de humana men-
te procedere, ut queratur quod inventum proles vocetur.
Non possum prorsus ista queri, ubi nihil ex
tempore inchoatur, ut ex consequenti perficiatur in
tempore. Quapropter qui potest intelligere sine tem-
pore generationem Filii de Patre, intelligat sine tem-
pore processionem Spiritus Sancti de utroque. Quibus
verbis declarat, in eo dem instanti æternitatis in
quo generatur Verbum produci etiam Spiritum
Sanctum; ac proinde processionem Verbi solâ
prioritate originis & instantis a quo, quæ noti-
tiæ intuitivæ non derogat, processionem Spiritus
Sancti procedere.

Obiicit secundò cum Vazque: Si Verbum
ex cognitione Spiritus Sancti procederet, esset
ejus imago: Sed hoc non potest dici: Ergo nec
illud. Sequela Majoris probatur: nam verbum
universaliter est imago illius objecti, ex cujus
cognitione procedit.

Respondent aliqui, Verbum non esse imagi-
nem Spiritus Sancti, quia licet ex ejus notitia
procedat, tamen Spiritus Sanctus non est prin-
cipium Verbi in esse rei, sed in esse intelligibili,
sive in esse objecti cogniti tantum: At verò ut
aliquid sit imago alterius, necesse est ut proce-
dat ab eo tanquam a principio in esse rei.

Sed hæc responsio displicet: Tum quia, ut
statim dicemus, falsum est Spiritum Sanctum
habere rationem principii in esse intelligibili, re-
spectu productionis Verbi: Tum etiam, quia il-
lud

Et hæc responsio salvet quod Verbum non sit imago naturalis Spiritus Sancti, sicut est Pater, non tamen quin sit ejus imago intentionalis; nam Verbum est imago intentionalis objecti, à quo mediâ specie intelligibili procedit. Hæc ergo responsione rejectâ

44. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem dicatur Verbum esse solum imaginem intentionalem illius objecti, ex cujus cognitione procedit tanquam principii: talis cognitionis, sive quod mediâ specie intelligibili movet intellectum ad ejus productionem; non verò illius, ex cujus cognitione tanquam termini solum ipsius intellectiois procedit. Unde cum Spiritus sanctus non sit principium notitiæ, per quam Verbum produciatur, sed solum terminus ex cujus cognitione procedit; ed quod in Divinis sola essentia gerat vices speciei, & objecti motivi, respectu intellectiois divinæ, non verò relationes; non potest dici quod Verbum sit imago intentionalis Spiritus Sancti, quamvis ex ejus cognitione procedat.

ARTICULUS II.

An Verbum per se procedat ex cognitione creaturarum possibilem?

Negant Scotus, Vazquez, & Alarcon ubi supra: quibus subtrahunt Arcebal disput. 123. cap. 5. & 6. Turrianus disput. 28. dubio 3. & Pelantius hic disput. 2. Affirmant verò Thomista, & plures ex Recentioribus, quos citant & sequuntur Salmanticenses disput. 12. dubio 2. & Joannes à S. Thoma disput. 15. art. 2. Unde sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dicoigitur, Verbum divinum per se procedere ex cognitione creaturarum possibilem.

45. Probatur primò ex D. Thoma, verbis articulo præcedenti adductis, quibus docet Patrem intelligendo se, & Filium, & Spiritum Sanctum, & omnem creaturam, producere Verbum. Ubi D. Thomas iisdem verbis affirmat, Patrem intelligendo creaturas producere Verbum, quibus docet, ipsum intelligendo se; & Filium, & Spiritum Sanctum, illud producere: At hoc non solum concomitanter, sed etiam per se in quarto modo perfectatis est verum, ut articulo præcedenti ostensum est: Ergo & illud.

46. Confirmatur: Verbum divinum per se procedit ex cognitione illorum, quæ ex visua processionis exprimit: Sed exprimit non solum essentiam, attributa, & personas, sed etiam omnes creaturas posibles: Ergo per se ex illarum cognitione procedit. Major patet, Minor probatur ex eodem D. Thoma super caput 1. Joannis lectione 1. ubi ait: Verbum divinum est expressivum totius quod in Deo est, nec solum personarum, sed etiam creaturarum; aliâ esset imperfectum. Et hic art. 3. docet, quod sicut scientia divina est tantum cognoscitiva Dei, creaturarum autem cognoscitiva & factiva: ita Verbum divinum est expressivum solum Dei, creaturarum verò expressivum simul & operativum. Et quest. 4. de Veritate art. 4. ad finem corporis, asserit omnia quæ sunt in scientia Patris exprimi per Verbum: in scientia autem Patris continentur non solum personæ divinæ, sed etiam creaturæ posibles: Ergo Verbum ex visua processionis illas exprimit.

47. Probatur secundò conclusio ratione funda-

mentali. Verbum divinum per se in quarto modo procedit ex cognitione comprehensiva divinæ essentia & omnipotentia; & per consequens ex cognitione illorum, sine quibus omnipotentia comprehendi non potest: Sed omnipotentia comprehendi nequit, non cognitis creaturis sub ratione possibilem: Ergo per se in quarto modo ex illarum cognitione procedit. Major est certa, & patet ex dictis articulo præcedenti. Minor verò, in qua est difficultas, ostenditur primò ex D. Thoma supra quasi. 14. art. 1. ubi probatur alia à se cognoscere, quia se comprehendit ut causam; virtus autem causæ comprehendit non potest, non cognitis effectibus in illa contentis. Quod etiam asserit contra Geni. cap. 5. ratione 3. Et supra quasi. 12. art. 8. Et 3. parte quasi. 10. art. 2. ubi docet, Animam Christiani Verbo oia cognoscere omnia quæ continentur in potentia divina, quia aliâ illam comprehenderet: cognoscere autem omnia quæ sunt in potentia creaturæ. Et rationem reddit: Comprehendit enim in verbo omnis creaturæ essentiam, & per consequens potentiam, & virtutem, & omnia quæ sunt in potentia creaturæ. Semit ergo D. Thomas, ex cognitione omnium effectuum in causa, inferri comprehensionem causæ, & causam comprehendit non posse, non cognitis effectibus in illa contentis.

Secundò suaderet eadem minor. Non fiat causam comprehendit, nisi in ea cognoscatur omne, quod in illa & ex illa potest cognosci: sed creaturæ sunt cognoscibiles in omnipotentia divina, cum in illa continentur perfectissimè: ergo omnipotentia comprehendit non potest, non cognitis creaturis possibilem.

Tertiò probatur ratione D. Thoma ubi supra Virtus causæ comprehendit non potest, nisi cognoscatur omnes effectus in tali causa contenti: Sed omnipotentia est virtus operativa Dei, in qua continentur creaturæ posibles: Ergo illis non cognitis comprehendit non potest.

Respondent primò Adversarii: Quod sicut ad hoc ut potentia visiva comprehendatur, non est necessarium cognoscere in particulari omnia visibilia ad quæ potest se extendere, sed sufficit cognoscere visibile ut sic, & quemadmodum Angelus comprehendit proprium intellectum, & tamen non cognoscit omnes cognitiones quas potest habere (aliâ omnia objecta talium cognitionum cognosceret & consequenter omnia possibilem) ita Deus potest comprehendere suam omnipotentiam, quamvis in illa non cognoscatur omnes creaturas in particulari, per hoc solum quod cognoscatur factibile & possibile ut sic.

Sed contra: licet hoc sufficiat ad comprehensionem potentia visiva, aut intellectiva creatæ, non tamen ad comprehensionem divinæ omnipotentia. Ratio discriminis quæ etiam probatio conclusionis confirmabitur est, quia ut comprehendatur aliqua potentia aut virtus, oportet cognoscere illam in quantum est cognoscibilis, & consequenter attingere ea omnia quæ in ipsa continentur, & eo modo quo continentur. Est autem hæc differentia inter potentiam visivam, & divinam omnipotentiam, quia quod potentia visiva ex propriis meritis non est cognoscitiva omnium visibilium in particulari, sed hoc ipsi convenit per species imprecisas quibus se extendatur, ideo illa non continet ex se aliquam visionem in particulari, sed solum